

business (unskilled workers); reducing the number of employees due to the failure to pay wages in full (as low wages are the cause of the small influx of new workers) and the like. To external influences include the current situation in the country and competitive enterprise. Possible ways of solving these problems is given in the end.

Keywords: assortment, UMD UDPPZ, «Ukrposhta», competitors, management, low salaries.

Ткаченко Т.П.

к.е.н., доцент НТУУ «КПІ»

Панасюк Р.В.

студент ХТФ НТУУ «КПІ»

ЕКОНОМІЧНЕ ШПИГУНСТВО ЯК ДЕСТАБІЛІЗУЮЧИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У статті подано класифікацію методів економічного шпигунства, запропоновано шляхи захисту інсайдерської інформації підприємств від економічного шпигунства.

Ключові слова: економічне шпигунство, інсайдерська інформація, безпека підприємства, методи захисту.

Постановка проблеми. Значна кількість держав спрямовує зусилля своїх спецслужб на підтримку стратегії розвідки досягнень іноземних підприємств, їх патентів, комерційних, технологічних чи іншого характеру таємниць. Саме тому, сьогодні, темі економічного шпигунства приділяють багато уваги і виникла потреба захисту інсайдерської інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Авторитетну роль у дослідженні проблематики економічної безпеки відіграють праці таких вчених, як Зубко М. І., Камлик М. І., Мунтіян В. І., Чередниченко А. А. та ін.

Оскільки економічне шпигунство саме по собі є недостатньо досліджене, адже його методи постійно змінюються через залучення нових стратегій видобутку тих чи тих даних, певної інформації. Тому способи захисту підприємства підпорядковуються вже цим постійним змінам.

Мета дослідження. Актуальність роботи на сучасному етапі розвитку підприємницької діяльності в нашій країні, зумовлена встановленням ключових факторів економічного шпигунства, а також системним, комплексним з'ясуванням основних методів забезпечення економічної безпеки від згубних зовнішніх і внутрішніх ризиків економічної розвідки в умовах конкурентного середовища.

Виклад основного матеріалу. Безпека підприємства (підприємництва) означає його глибокий контроль і захист від зовнішніх та внутрішніх дестабілізуючих чинників, що в подальшому дозволить надійно зберігати й ефективно використовувати його фінансовий, кадровий потенціал. Зростання економічної злочинності ставить підприємницьку діяльність в ряд досить ризикових і тим самим обумовлює високу взаємовідповідальність суб'єктів підприємництва у взаємовідносинах між собою та своїми клієнтами, партнерами, контрагентами, акціонерами. У зв'язку з цим всі заходи безпеки спрямовуються і концентруються якраз навколо економічної безпеки, що і обумовлює її місце у системі безпеки бізнесу [2, с. 24].

Але для того, щоб визначити методи забезпечення інсайдерської інформації підприємства, потрібно все-таки розібратися в самих поняттях, таких як: «інсайдерська інформація», «економічне шпигунство» («розвідка»), а також варто встановити головні методи шпигунства.

У науковій літературі важко знайти таке поняття, як «економічне шпигунство». Натомість, синонімом до нього є саме «економічна розвідка», що становить собою комплекс дій, спрямованих на збір, викрадення, накопичення й обробку інформації, яка знаходиться в закритому доступі для сторонніх осіб.

Якщо ж говорити, що таке «інсайдерська інформація», то варто звернутися до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо інсайдерської інформації» [4], де подано чітке визначення цього поняття: «Це неоприлюднена інформація про емітента, його цінні папери та похідні (деривативи), що перебувають в обігу на фондовій біржі, або правочини щодо них, у разі якщо оприлюднення такої інформації може істотно вплинути на вартість цінних паперів та похідних (деривативів), та яка підлягає оприлюдненню відповідно до вимог, встановлених законом».

Звертаючись знову ж таки до Закону України «Про розвідувальні органи України» з'ясовуємо дефініцію поняття розвідувальної діяльності – «це діяльність, яка здійснюється спеціальними засобами і методами з метою забезпечення визначених законом органів державної влади розвідувальною інформацією, сприяння реалізації та захисту національних інтересів, протидії за межами України зовнішнім загрозам національній безпеці України» [5]. Звідси випливає наступне: розвідувальна діяльність на підприємстві – це діяльність, яка здійснюється за допомогою спеціальних методів і засобів? з метою заволодіння інсайдерською інформацією та сприянню захисту інтересів підприємства, протидії яким-небудь зовнішнім загрозам безпеці підприємства.

Взагалі, економічне шпигунство, або ж розвідувальна діяльність є доволі давнім явищем, яке важко викоринити. Так, за статистикою викритих фактів розвідувальної діяльності відомо, що у 39% випадків шпигунства замовниками були конкуренти підприємства, у 19% – його

клієнти, у 9% – постачальники і в 7% – спеціалізовані розвідувальні служби [3].

Якщо ж розглядати мотиви шпигунства на підприємстві, то вони також бувають різними, є переважно суб'єктивними, тобто стосуються окремої людини. Сюди можна зарахувати: фінансово-матеріальну зацікавленість, кар'єрні мотиви, особисту помсту, ідеологічні мотиви.

Методи отримання інформації теж доволі незвичні, тому що тут помітна кропітка робота широкого спектру персоналу розвідувальних служб, до яких належать і кадрові розвідники, представники ЗМІ, що спеціалізуються в питаннях економіки і підприємництва. Економічне шпигунство має притаманні йому особливості [1, с. 59]:

- глибокий аналіз відкритих, доступних джерел;
- отримання інформації під час звичайних, на перший погляд, комунікативних ситуацій (бесіда, перемови, дискусія);
- використання сучасних технічних засобів, що і називається комп'ютерним шпигунством. Саме така ознака економічного шпигунства дає надзвичайно ефективні результати, тому що сфера електронної обробки даних становить найповніше джерело інформації для економічних шпигунів, серед яких, до речі, 80 % – це працівники тих же підприємств, за якими і відбувається розвідка (їх ще називають «внутрішніми злочинцями»).

Основна проблема захисту інформації підприємства зводиться до необхідності і вміння керівників та робітників зберігати та захищати свою інформаційну власність (інсайдерську інформацію). Заходи щодо захисту інтересів підприємства вимагають певних витрат. Існує світова статистика усереднених оцінок. Так, в Швейцарії кошти, витрачені на захист комерційних виробничих таємниць становлять 1,5-2% загальних виробничих витрат. За даними «The Boston Globe», компанії, що входить в число «500 самих щасливих», витрачають сотні тисяч доларів, щоб протистояти електронному шпигунству [3].

Захист кожного об'єкта інформації має бути індивідуальним. А способи такого захисту від економічного шпигунства залежать від методів економічного шпигунства. Тому, розглянемо способи захисту підприємства згідно з класифікацією методів шпигунства (табл. 1).

Основними заходами, які варто зарахувати до методів захисту та охорони підприємства є: режимні заходи, фізична охорона, технічні засоби захисту, попереджувально-профілактична робота. Також для ефективного захисту підприємства від економічного шпигунства потрібно налагодити роботу з юристами, відділами технічного забезпечення, господарчою частиною, економічним, фінансовим ланками тощо.

Класифікація способів захисту інформації

Групи методів шпигунства	Способи захисту
<p>Перша група:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивчення і аналіз відомостей, що публікуються; - вивчення і аналіз продукції, що випускається; - спостереження за перевезеннями підприємством сировини, товарів виробництва. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Посилення особистого контролю з боку керівника або його заступників за процесом обробки інформації, що підготовлена до публікації, її публічного використання. 2. Запровадження практики укладення на підприємстві інсайдерських договорів (між провідними фахівцями, керівництвом підприємства, носіями секретів та керівництвом підприємства). 3. Підписання договору з клієнтом де передбачити умови, що він не застосовуватиме сам і не передаватиме кому-небудь іншому отриману від підприємства інформацію.
<p>Друга група:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вивідування даних у керівництва, фахівців і працівників підприємства – конкурента; - проникнення у структуру (підприємство) конкурента з метою отримання інформації; - викрадення документів, зразків продукції, креслень. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Обов'язкове проведення інструктажу зі співробітниками, щодо захисту інсайдерської інформації. 2. Необхідність укладення інсайдерського договору між працівниками та керівництвом підприємства. 3. Професійно організована і налагоджена режимно-пропускна система на територію підприємства.
<p>Третя група:</p> <ul style="list-style-type: none"> - підкуп співробітників підприємства; - переманювання фахівців. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організувати сприятливу атмосферу в колективі. 2. Впровадження практики матеріальних заохочень працівників за нерозголошення інсайдерської інформації.
<p>Четверта група:</p> <ul style="list-style-type: none"> - технічне шпигунство. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Залучення до облаштування приміщень фахівців області технічного захисту інформації з відповідними ліцензіями та досвіду роботи. 2. Проведення важливих нарад в спеціально обладнаних технічними засобами приміщеннях, що унеможливають витік інформації.

Висновок. Отже, кожне підприємство, незважаючи на його розміри, повинне організувати комплексну роботу із якісного забезпечення захисту від економічного шпигунства. Для вибору методів (способів) захисту інформації підприємство повинно визначити найбільш загрозливий для себе метод шпигунства і вже після цього за критерієм економічної ефективності обрати кращий метод захисту.

Список використаних джерел

1. Долженков О.Ф. Особливості гарантування економічної безпеки підприємницької діяльності в ринкових умовах [Текст] / О.Ф. Долженков, Ж.О. Жуковська, О.М. Головченко. – Одеса: ОЮІ ХНУВС, 2007. – 207 с.

2. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності: економіко-правовий аспект: [навч. посібн.] / М. І. Камлик. – К.: Атіка, 2008. – 431 с.

3. Вовченко В. В. Проблеми захисту інформації від економічного шпигунства [Електронний ресурс] / В. В. Вовченко, І. О. Степанов. – Режим доступу: <http://www.analitika.info>.

4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо інсайдерської інформації 22 квітня 2011 року N 3306-VI : Закон України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/>.

5. Про розвідувальні органи України від 22 березня 2001 року N 2331-III : Закон України / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/>.

Ткаченко Т.П.

к.э.н., доцент НТУУ «КПИ»

Панасюк Р.В.

студент ХТФ НТУУ «КПИ»

ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ШПИОНАЖ КАК ДЕСТАБИЛИЗИРУЮЩИЙ ФАКТОР РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

В статье представлена классификация методов экономического шпионажа, предложены пути защиты инсайдерской информации предприятий от экономического шпионажа.

Ключевые слова: экономический шпионаж, инсайдерская информация, безопасность предприятия, методы защиты.

Tkachenko T.P., Panasiuk R.V.

ECONOMIC ESPIONAGE AS A DESTABILIZING FACTOR FOR THE DEVELOPMENT OF BUSINESS IN UKRAINE

The article provides a classification of economic espionage methods, proposed ways of protecting insider information of enterprises from economic espionage. The current operation is the creation of economic exploration to provide economic security of the enterprise from harmful external and internal risks in a competitive environment.

Keywords: economic espionage, insider information, security of enterprise, methods of protection.

Тюленєва Ю.В.

к.е.н., доцент НТУУ «КПІ»

Кобцов Н.В.

студент ФММ НТУУ «КПІ»

ВНУТРІШНІ ТА ЗОВНІШНІ ЧИННИКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ

У статті описані проблеми неоптимального використання ресурсного потенціалу. А також описані чинники підвищення формування ресурсного потенціалу, як засіб підвищення конкурентоспроможності підприємств.

Ключові слова: проблеми використання, ресурсний потенціал, чинники формування

Постановка проблеми. Одним із найважливіших завдань менеджменту підприємств є ефективне формування ресурсного потенціалу підприємства. Ефективне формування ресурсного потенціалу здійснюється під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній та зарубіжній літературі проблеми ресурсного потенціалу та шляхи його підвищення вивчали такі вчені, як: С. Казес, Є. Брігхем, Ф. Котлер, А. Маршалл, І. Должанський, Н. Євдокимова, Н. Краснокутська та інші.

Метою дослідження є питання формування ресурсного потенціалу підприємства під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників, а також визначення ролі інноваційної діяльності, як способу досягнення конкурентних переваг та стійкого розвитку підприємства.

Для досягнення поставленої мети у статті визначено завдання, яке полягає у виявленні чинників оптимального формування ресурсного потенціалу.

Виклад основного матеріалу. Стійкий розвиток підприємства та ефективне функціонування у ринковій економіці, з високим рівнем конкуренції і з невизначеною кон'юнктурою ринку, потребує вирішення складних завдань. Повне використання потенційних можливостей, швидке адаптування підприємства до динамічної ситуації на ринку. Ефективна діяльність підприємства визначається результативністю використання підприємством наявних у його розпорядженні ресурсів, сукупність яких утворює його ресурсний потенціал.

Проблема неоптимального використання наявного ресурсного потенціалу, є дуже важливою для підприємств. Ця проблема викликана, як зовнішніми факторами, а саме неефективною діяльністю уряду, а також нестабільністю основних макроекономічних показників. Також значний вплив мають і внутрішні фактори, а саме невідповідні заходи керівництва